

LUYỆN THI VÀO 10 – MÔN NGỮ VĂN

GIÁO VIÊN: UÔNG THU NGÀ

Tác phẩm: SANG THU – ĐÁP ÁNwww.vinastudy.vn**Bài tập 1:** Cho câu thơ sau:*“Bỗng nhận ra hương ổi”***Câu 1.** Chép chính xác 3 câu thơ tiếp theo để hoàn chỉnh khổ thơ trên?**Câu 2.** Xác định thành phần tình thái trong khổ thơ và nêu tác dụng của nó?**Câu 3.** Có thể thay thế từ “phả” bằng từ “tỏa” được không? Vì sao?**Câu 4.** Hãy viết một đoạn văn nghị luận khoảng 12 – 15 câu phân tích sự cảm nhận tinh tế của nhà thơ về biến chuyển trong không gian lúc sang thu ở khổ thơ trên. Trong đoạn thơ có sử dụng một câu cảm thán và một thành phần phụ chú.**Trả lời****Câu 1.** HS tự làm**Câu 2.** Thành phần tình thái thể hiện trong câu “Hình như thu đã về”. Cảm xúc “hình như” gợi cảm giác mơ hồ mong manh, chưa thật rõ nét. Gợi cảm xúc bàng khuâng, xao xuyến đến lạ của tác giả trước bước chuyển mùa còn có phần chậm chậm tiếc nuối.**Câu 3.**

Không thể thay từ “phả” bằng từ “tỏa” bởi vì:

+ Từ “phả” nghĩa là bốc mạnh hoặc tỏa ra thành luồng - theo từ điển của Hoàng Phê) là động từ có sắc thái mạnh hơn động từ “tỏa” mới diễn tả được mùi vị của hương ổi chín đậm trong gió, mạnh mẽ choán lấy tâm trí của con người, mùi hương đó quyện thành luồng, hương thơm như sánh lại.

+ “Tỏa” sẽ gợi ra sự lan tỏa về mùi hương trong không gian, hương ổi sẽ không thể kích thích và gây được ấn tượng mạnh với người cảm nhận.

+ Tác giả muốn gây ấn tượng mạnh với người đọc về sự tập trung khi cảm nhận hương vị đặc trưng của mùa thu.

Câu 4. HS có thể làm theo nhiều cách khác nhau miễn đảm bảo được yêu cầu của đề bài. Có thể tham khảo hệ thống ý sau đây:

- Thiên nhiên được cảm nhận từ những gì vô hình:

+ Hương ổi phả trong gió thu se se lạnh (se lạnh và hơi khô), “Hương ổi” là làn hương đặc biệt của mùa thu miền Bắc được cảm nhận từ mùi ổi chín rộ.

+ Từ “phả”: động từ có nghĩa là toả vào, trộn lẫn. Người ta có thể dùng các từ: toả, bay, lan, tan... thay cho từ “Phả” nhưng cả bấy nhiêu từ đều không có cái nghĩa đột ngột bất ngờ. Từ “phả” cho thấy mùi hương ổi ở độ đậm nhất, thơn nồng quyến rũ, hoà vào trong gió heo may của mình thì lan toả khắp không gian tạo ra một mùi thơm ngọt mát của những trái ổi chín vàng – hương thơn nồng nàn hấp dẫn của những vườn cây sum suê trái ngọt ở nông thôn Việt Nam.

+ Sương chùng chình: những hạt sương nhỏ li ti giăng mắc như một làn sương mỏng nhẹ nhàng trôi, đang “cố ý” chậm lại thông thả, nhẹ nhàng, chuyển động chậm chậm sang thu. Hạt sương sớm mai cũng như có tâm hồn, có cảm nhận riêng cũng nhẹ nhàng, thông thả qua ngưỡng cửa của mùa thu.

=> Sự góp mặt của làn sương buổi sớm cùng với hương ổi đã làm con người giật mình thảng thốt: Hình như thu đã về.

- Cảm xúc của nhà thơ: Kết hợp một loạt các từ: “bồng, phá, hình như” thể hiện tâm trạng ngỡ ngàng, cảm xúc băng khuâng trước thoáng đi bất chợt của mùa thu. Nhà thơ giật mình, hơi bối rối, hình như còn có chút gì chưa thật rõ ràng trong cảm nhận. Vì đó là những cảm nhận nhẹ nhàng, thoáng qua, hay là vì quá đột ngột mà tác giả chưa nhận ra? Tâm hồn thi sĩ biến chuyển nhịp nhàng với phút giao mùa của cảnh vật. Từng cảnh sang thu của cảnh vật đã thấp thoáng hồn người cũng chùng chình bịn rịn lưu luyến, băng khuâng...

Bài tập 2: Cho khổ thơ sau:

“Sông được lúc dềnh dàng

Chim bắt đầu vội vã

Có đám mây mùa hạ

Vắt nửa mình sang thu”

Câu 1. Đoạn thơ trên được trích trong bài thơ nào? Của ai? Em hãy nêu hoàn cảnh sáng tác của bài thơ?

Câu 2. Nêu ý nghĩa nhan đề tác phẩm?

Câu 3. Hai từ “dềnh dàng” và cụm từ “bắt đầu vội vã” trong đoạn thơ vừa chép có ý nghĩa gì trong việc thể hiện dụng ý nghệ thuật của nhà thơ?

Câu 4. Viết một đoạn văn nghị luận khoảng 12 – 15 câu để nêu cảm nhận của em về đoạn thơ trên. Đoạn văn có sử dụng một câu ghép, một phép liên kết.

Trả lời:

Câu 1.

- Đoạn thơ trên được trích trong bài thơ *Sang thu* của nhà thơ Hữu Thỉnh
- Hoàn cảnh sáng tác: Gần cuối năm 1977, in đầu tiên trên báo văn nghệ, sau đó được in nhiều lần trong các tập thơ. Trong tập thơ “Từ chiến hào đến thành phố” xuất bản 1991.

Câu 2.

Ý nghĩa nhan đề tác phẩm: "Sang thu" là một cụm đảo ngữ, như một lời thông báo nhấn mạnh bước chuyển mình lúc giao mùa của thiên nhiên đất trời. Nhan đề bài thơ cho người đọc thấy được cảm nhận tinh tế của Hữu Thỉnh về sự chuyển mình trong khoảnh khắc sang thu. Thông qua nhan đề ta cũng cảm nhận được góc nhìn và những rung cảm đẹp đẽ của Hữu Thỉnh trước cuộc sống và tự nhiên.

Câu 3.

Từ “dềnh dàng” và “cụm từ “bắt đầu vội vã” gợi ra hai trạng thái đối lập của sự vật, hiện tượng.

+ Sông dềnh dàng: gợi hình ảnh dòng sông chậm chậm, lững lờ trôi, giống bước đi của thời gian và của khoảnh khắc giao mùa thanh tao, nhẹ nhàng.

+ “Bắt đầu vội vã” là hình ảnh những đàn chim bắt đầu tìm cho mình cuộc sống ấm áp, dễ chịu hơn, tránh đi sự se lạnh của mùa mới đang tới gần.

Câu 4.

HS có thể triển khai bài viết theo nhiều cách khác nhau song cần đảm bảo yêu cầu của đề bài. HS có thể tham khảo hệ thống ý sau:

- Dòng sông quê hương thướt tha mềm mại, hiền hoà trôi một cách nhàn hạ, thanh thản sau những ngày hè nước lũ, gợi lên vẻ đẹp êm dịu của bức tranh thiên nhiên mùa thu.

- Những cánh chim chiều bắt đầu vội vã bay về phương nam tránh rét trong những buổi hoàng hôn.

- Đối lập với hình ảnh trên, hình ảnh “đám mây mùa hạ” được nhà thơ cảm nhận đầy thú vị qua sự liên tưởng độc đáo: “vắt nửa mình sang thu”. Gợi hình ảnh một làn mây mỏng, nhẹ, kéo dài của mùa hạ còn sót lại như lưu luyến, đó là vẻ đẹp của bầu trời sang thu. Cảm giác giao mùa được diễn tả cụ thể và tinh tế bằng một hình ảnh đám mây của mùa hạ cũng như đang bước vào ngưỡng cửa của mùa thu vậy. Dường như giữa mùa hạ và mùa thu có một ranh giới cụ thể, rõ hình, hiển hiện. Liên tưởng đầy thú vị không chỉ cảm nhận bằng thị giác mà là sự cảm nhận bằng chính tâm hồn tinh tế, nhạy cảm, yêu thiên nhiên tha thiết của Hữu Thỉnh. (Liên hệ trong bài thơ “Chiều sông Thương”, ông cũng có một câu thơ tương tự về cách viết: “Đám mây trên Việt Yên, Rủ bóng về Bồ Hạ”).

- Bằng sự cảm nhận qua nhiều giác quan, sự liên tưởng thú vị tâm hồn nhạy cảm, tinh tế của tác giả, tất cả không gian cảnh vật như đang chuyển mình từ từ điềm tĩnh bước sang thu. Người đọc cảm nhận cả về không gian và thời gian chuyển mùa thật là đẹp, thật là kêu gọi hồn thơ.

Bài tập 3. Cho câu thơ:

“*Vẫn còn bao nhiêu nắng*”

Câu 1. Chép chính xác 3 câu thơ tiếp theo để hoàn thành khổ thơ.

Câu 2. Bài thơ được viết theo thể thơ nào? Kể tên 2 tác phẩm khác trong chương trình Ngữ Văn lớp 9 cũng được viết theo thể thơ đó?

Câu 3. Viết một đoạn văn khoảng 12 câu theo phép lập luận quy nạp để phân tích cảm nhận tinh tế của nhà thơ trong đoạn thơ trên. Trong đoạn văn có sử dụng một câu bị động, một thành phần phụ chú (Gạch chân dưới câu bị động và thành phần phụ chú)

Trả lời

Câu 1. HS tự làm

Câu 2.

- Bài thơ *Sang thu* của Hữu Thỉnh được viết theo thể thơ năm chữ
- Hai tác phẩm khác trong chương trình Ngữ Văn 9 cũng được viết theo thể thơ đó là: *Anh trăng* của Nguyễn Duy và *Mùa xuân nho nhỏ* của Thanh Hải.

Câu 3.

HS có thể trả lời theo nhiều cách khác nhau song phải đảm bảo được yêu cầu của đề bài. Có thể tham khảo hệ thống ý dưới đây:

- Nắng - hình ảnh cụ thể của mùa hạ. Nắng cuối hạ vẫn còn nồng, còn sáng nhưng đã nhạt dần, yếu dần bởi gió se đã đến chứ không chói chang, dữ dội, gay gắt.

- Mưa cũng đã ít đi. Con mưa mùa hạ thường bất ngờ chợt đến rồi lại chợt đi. Tác giả dùng từ “vội” có giá trị gợi tả như sự đong đếm những sự vật có khối lượng cụ thể để diễn tả cái số lượng vô định - diễn tả cái thưa dần, ít dần, hết dần những cơn mưa rào ào ạt, bất ngờ của mùa hạ. Tất cả đều chậm chạp, từ từ, không vội vã, không hối hả.

- Hình ảnh: “Sấm cũng bớt bất ngờ. Trên hàng cây đứng tuổi”.

+ Trước hết mang ý nghĩa tả thực: hình tượng sấm thường xuất hiện bất ngờ đi liền với những cơn mưa rào chỉ có ở mùa hạ (sấm cuối mùa, sấm cuối hạ cũng bớt đi, ít đi lúc sang thu).

Hàng cây cô thụ, cảnh vật thiên nhiên vào thu không còn giật mình, bất ngờ bởi tiếng sấm mùa hạ.

+ Ý nghĩa ẩn dụ (gợi nhiều liên tưởng, suy ngẫm ở người đọc) : Sấm: những vang động bất thường của ngoại cảnh, của cuộc đời. Hàng cây đứng tuổi gợi tả những con người từng trải đã từng vượt qua những khó khăn, những thăng trầm của cuộc đời. Qua đó, con người càng trở nên vững vàng hơn. Thời gian trôi nhanh qua cửa, cuộc đời mỗi con người là một chứng nhân nhìn mùa thu đi qua. Bởi thế tiếc nuối vẫn mãi là cảm xúc của con người trước thời gian. Tâm trạng ấy đã được nhà thơ gửi vào cảnh vật, gửi vào trạng thái của thiên nhiên nhằm khắc họa thời khắc mà mọi vật đang chuyển mình sang thu.

VINASTUDY.VN